

HELEN FRIPP

KRÁLOVNÁ ŠAMPANSKÉHO

*Skutočný príbeh
zakladateľky svetoznámej
vinárskej značky*

TRAF

HELEN FRIPP

KRÁLOVNÁ
ŠAMPANSKÉHO

Preložila Adriena Richterová

IKAR

Helen Fripp
THE FRENCH HOUSE

Copyright © Helen Fripp, 2021

This translation of The French House is published

by arrangement with Helen Fripp.

Translation © 2024 by Adriena Richterová

Cover images © Trevillion and Shutterstock.

Design by whittakerbookdesign.com.

Slovak edition © 2024 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-9619-0

Tare a Charliemu
Nezdávajte sa svojich snov.

„Prečo by sme mali svoje šťastie stavať na názoroch iných,
keď si ho vieme nájsť vo svojom srdci?“

Jean Jacques Rousseau

PRVÁ KAPITOLA

Remeš 21. júl 1789 *Revolúcia*

V to nádherné ráno Nicole zastala na križovatke a zvažovala možnosti. Vyberie sa po Rue des Filles Dieu, tienistej, solídnej uličke pre poslušné dievčatá, ktorá vedie rovno do kláštornej školy, alebo sa pustí zakázanou dlhšou cestou cez priestranné námestie, kde sa v opare nad ulicou vydláždenou mačacími hlavami chveje slnečné svetlo?

Hodila si mincu, zachytila ju na chrbte ruky a zatvorila oči. *Pile ou face*, hlava alebo orol. Vlastne to bolo jedno – zakaždým vyhralo zakázané námestie, najmä v deň, keď sa tam konal trh. Bola to jediná možná voľba, lebo prekypovala príslubmi, a dievčina sa rozbehla k námestiu zaliatemu slnkom.

Pri soche Ľudovíta XVI. zastala, aby pre šťastie potľapkala konskú papuľu ošľahanú vetrom, kráľovi vystruhla žartovnú poklonu – a zarazila sa... Kráľ mal okolo krku utiahnutý povraz. Nieкто mu pod jeho kráľovské oči namaľoval červené bodky. Kráľ ronil krvavé slzy! Neurobil to náhodou Xavier? Veď to on občas kusom obhoreného dreva primaľoval kráľovi fúzy alebo zapichol muškát pod konské sedlo, takže to vyzeralo, akoby mu kvet trčal zo zadku, no nikdy nevyviedol nič až také hrozné.

To teda znamenalo, že správy z Paríža, ktorými už vrelo

mesto, sú pravdivé. *Quatorze Juillet*, štrnásť júl, bol dňom, ktorý obrátil celé Francúzsko hore nohami. Kráľ stratil dôveru. Ľud povstal, revolúcia. Hlasné debaty na uliciach a nekonečné fámy o tom, čo sa udialo kdesi ďaleko. Slučka okolo kráľovho krku a krv, to sa stalo v Paríži, nie tu, v bezpečnom, ospalom Remeši.

Zhanobenie kráľovej sochy bol závažný prečin – ten by grófovi vojaci určite potrestali. Bola to nedisciplinovaná cháška znudených darebákov, ktorí pravidelne hliadkovali na uliciach, len aby mohli niekoho zmlátiť vrátane záškolákov, dokonca aj tých bohatých, medzi ktorých sa rátala aj ona.

Nicole kráčala do bezpečia na námestie čo najrýchlejšie, aby nevzbudila podozrenie. Počas dní, keď sa konali trhy, sa to tu priam hmýrilo sedliakmi z kraja Champagne. Pred vysokou katedrálou, ktorá strážila námestie, si rozložili pestré stánky ako obetné dary. No dnes tu neboli. Iba stará vdova z Aÿ sklúčene postávala pri svojich ošarpaných košoch. Strapatý petržlen, ktorý ponúkala, už vyhnal do kvetu a skromná hršť plesnivej cibule mala byť už dávno naložená v slanom náleve.

Ako zvyčajne nechýbala ani na smrť utáhaná predavačka džemov z Allers-Villerand. Nicole mala len jedenásť rokov, no bola na seba pyšná, aká je všímavá, a neušlo jej, že tie džemy sa na posledných troch trhoch nepredali. Zistila totiž, že predavačka na túto várku zle napísala slovo „jahodový“, a nikto zo zákazníkov, ktorí vedeli čítať, nebol natoľko nezdvornilý, aby ju na to upozornil.

Muža, ktorý postával v mäsiarskom stánku na opačnej strane námestia a predával králiky stiahnuté z kože, nepoznala. Okolo ich drobných surových telíčok – len hlavy a labky mali pokryté kožušinou – ako opité krúžili roje prežratých múch.

„Xavier!“ Nicole zbadala kamaráta, ktorý s ďalšími chlapcami debatoval pri mäsiarovom stánku. Spoznala by ho aj na kilometer, jeho mocnú postavu a čierne vlasy pripomínajúce drôty. Veď vlastne aj dúfala, že ho tu uvidí. Určite sa mu bude páčiť poklad, čo schováva vo vrecku – dúhovo lesklého zeleného chrobáka pripomínajúceho drahokam.

Ibaže Xavier sa tváril, že ju nepočuje, a elegantným obľúkom vyplul na dlažbu lesklý chrchel' slín. Na dievčinu tým ohromne zapôsobil.

Hrávali sa spolu od malička, až kým sa jej dievčenské telo nezačalo odlišovať od jeho. Chýbal jej, najmä keď teraz chodila do školy a on musel pracovať. Čo sa stalo, že dnes nie je vo fabrike jej otca na výrobu vlnenej priadze?

„Xavier, pozri, čo mám!“

Keďže si ju nevšimol, podišla bližšie a natiahla ruku, aby mu ukázala chrobáka.

„Našla som ho na ružovom kríku vo vinici monsieur Moëta.“

Xavier sa najprv usmial, no vtom si uvedomil, že sú tam jeho kamaráti.

„No a čo?“ pohrdavo sa zaškeril. „Dofrasa, čo to je?“

„Každý predsa vie, že je to zlatoň, ty hlúpy hroznožrút,“ odvrkla Nicole, lebo jeho zrada ju zbolela.

Xavier sa síce tváril, že ho to nezaujíma, no podľa toho, ako si odfrkol a naklonil hlavu, Nicole vedela, že opak je pravda. Hroznožrút bola tá najhoršia nadávka vo vinohradníckom meste, tou častovali len robotníkov z Marne Vallée, ktorí o víne a jeho výrobe nemali ani poňatia a hroznom, ktoré im mohlo priniesť zisk, sa iba napchávali.

„Aristokratka,“ vyštekol na ňu jeden z jeho kamarátov, akoby to bola nadávka.

„Kašli na ňu. Veď je to ešte decko,“ vyhrkol Xavier a mykol hlavou smerom k Nicole. „A ty odpáľ, škrate.“

Xavier bol vždy milý a možno aj teraz chcel byť, no nazval ju škratou a to zabolelo. Nevynechal totiž jediná príležitosť, aby si ju doberal – že je tenká ako tyč do fazule, že jej sivé oči vyzerajú ako vlčie a ryšavé vlasy sú na najlepšej ceste zhrdzavieť.

„Námestie nepatrí len vám,“ odvrkla Nicole.

„Teraz patrí. *Va te faire foutre, aristocrate,*“ obrykol sa na ňu Xavierov kamarát. „Pál do riti, aristokratka.“

„O čo som horšia ako vy?“ ohradila sa Nicole, zdvihla ruky zaťaté v päst' a v sivých očiach sa jej mihol záblesk zúrivosti. Možno je malá, ale zato je rýchla a silná, vyrovná sa ktorémukoľvek z tých veľkohubých chalanov. Kristepane, škoda, že práve dnes jej mama musela do školy zakrútiť vlasy do tých hlúpych dievčenských lokničiek.

Xavier ju odstrčil. „Čo ti preskočilo? Veď by ťa rozpučil ako mizerného mravca.“

„Zabrádaš do malého dievčatka, chalanisko?“

Vypínal sa nad nimi sám gróf z Étoges z neďalekého zámku. Jeho kabátec z červeného hodvábu žiaril na slnku a ostro kontrastoval so sivým odevom robotníkov, ktorí naňho výhražne zazerali.

Gróf vykrútil Xavierovi ruku za chrbát. Zrejme ho to bolelo, no ani nežmurkol, čo Nicole potešilo.

„Ospravedlň sa mademoiselle Ponsardinovej, ty odporný darebák.“

Gróf mykol Xavierovi ruku ešte vyššie, až chlapcovi spolavela tvár od bolesti. Nicole sa bála, aby mu ju nevyklbil.

„Prepáč,“ zamrmlal Xavier a skrivil tvár.

„A ty sa správaj ako dáma, nie ako dajaká uličnica.“

Niekedy je uličnica stokrát lepšia než dáma. „Pustite ho. Pomáhal mi,“ vyhrkla Nicole.

„Uvedom si, kde je tvoje miesto, mladá dáma, a daj im najavo svoju prirodzenú autoritu, inak si tá čvarga pomyslí,

že my chudobu potrebujeme, a budú sa dožadovať spravodlivosti. Koľko máš rokov?“

„Jedenásť.“ Nicole odmietla dodať „pane“.

„Veď ty prídeš na to, že im stačí podať prst a schmatnú ti celú ruku.“

Gróf sa vzdialil ráznym krokom a Nicole za jeho chrbtom vystruhla grimasu, aby na Xaviera urobila dojem. No ten už znova stál pri stánku a do vaku si pchal králik. Mäsiar od neho nepýtal peniaze a Xavier sa tváril zahanbene. Vtedy Nicole pochopila. Tie králiky boli milodary pre chudobných. V tej chvíli ju zamrzelo, že svojho kamaráta nazvala hroznožrútom.

Námestie lemovali zanedbané, povädnuté červené muškáty vo veľkých debničkách, na spustnutých domoch sa odlupovala farebná omietka. Úroda ani tento rok nestála za nič. Nicole si nevedela spomenúť, kedy naposledy sa konali obaračkové slávnosti, ktoré večer za svitu veľkého smotanovožltého mesiaca pokračovali tanečnou zábavou, ako to poznala z rozprávania o starých časoch. Celé mesto sa každý týždeň modlilo za dobrú úrodu, ale Pánboh nepočúval. Preto v Paríži dochádzalo k pouličným výtržnostiam, vysvetlil jej otec. Aristokrati si plnili bruchá a robotníci hladovali. Kráľovná Mária Antoinetta bola natoľko hlúpa, že chudobným odporúčala, aby namiesto chleba jedli koláče.

Otecko jej však zamlčal to najhroznejšie. Zato Xavier jej to vykreslil do najmenších podrobností. Robotníci v Paríži sa chystali na povstanie, chceli zajať všetkých šľachticov, odviešť ich na Námestie revolúcie a tam im všetkým postínať hlavy nejakým novým príšerným vynálezom, ktorý nazvali gilotína. Týmto účinným nástrojom za hodinu zabijú až desať aristokratov, farbisto jej opisoval Xavier. Veľká čepeľ upevnená v ráme skĺzne dolu a vykoná ten odporný čin.

Šľachtici budú stáť v rade a dívať sa, ako zomierajú ich priatelia a členovia rodiny, a potom odseknú hlavu aj im. Nicole pri tej predstave striaslo, bola by radšej, keby jej to Xavier nepovedal, a zároveň dúfala, že to nie je pravda.

Pozrela na svoje šaty, mali takmer rovnaký tmavočervený odtieň ako grófov kabátec, boli totiž zafarbené drahým farbivom, aké si tí ľudia na námestí nebudú môcť v živote dovoliť. Vari aj ju budú pokladať za aristokratku? No skutočnosť bola taká, že kráľ a kráľovná už nevládli. Svet sa zmenil a Nicole sa bála, dokonca aj tu na námestí, ktoré považovala za svoje.

Už oľutovala, že napokon predsa len nešla do školy, ale zvon na kostolnej veži sa už rozoznel. Prišla by neskoro a rádomvé sestry by žalovali oteckovi, takže aj tak by si to parádne zlizla.

Keď zvon odbil deviaty raz, davy ľudí zaplnili námestie a zhrčili sa okolo stánku s králikmi. Väčšinou to boli vidiečania, priveľmi chudobní, aby bývali v tejto časti mesta. Každý dostal od mäsiara jedného králika. Niektorí mali plátenné mechy, ďalší si ich balili do záster, no našli sa aj takí, ktorí nemali ani kúsok látky nazvyš, a tak ich držali za uši. Nicole ich ešte chvíľu sledovala a napokon vošla do pekárne.

„Nicole! Dnes nemáš školu?“ zaujímal sa pekár Daniel.

„Hodila som si mincu a padol mi orol,“ zaklamala.

„Už zasa? Nevrav. Opäť od mníšok vyfasuješ trstenicou, uvidíš. Ukáž ruku.“

Nicole poslúchla a ukázala mu na dlani podliatiny z minulého trhového dňa, keď sa tiež uliala zo školy.

Pekár jej podal *religieuse*, veľký okrúhly zákusok z odpaľovaného cesta plnený krémom, priklopený menším klobúčikom z rovnakého cesta a poliaty tmavou čokoládou, takže pripomínal mníšku. „Tu máš, môžeš si predstavovať, že si niekto z nich odhryzla hlavu.“

Nicole doň odhodlane zahryzla.

Danielova manželka Nataša jej podala sklenenú guľu, v ktorej snežilo. Stačilo zatriasť a Nicole si hneď predstavila svet ligotavých vločiek a zlatých tanečných sál. Nataša bola driečna tmavovláska s bledou pleťou a hnedými očami plnými porozumenia. Nosila sukne podobné cigánskym s vyšivávaným vzorom naspodku, a čo bolo najlepšie, pochádzala z Ruska, krajiny na hony vzdialenej od mestečka Remeš. Nicole priam hltala jej príbehy o nedozerných pustatinách pokrytých snehom a ľadom a o zlatých cibulovitých kupolách na chrámoch.

„Vynikajúce.“ Nicole sa usmiala s plnými ústami, keď vtom čosi prerazilo výklad *boulangerie* a črepy z rozbitého skla sa zosypali na zem.

„Ach,“ vykrikla Nataša a splasla rukami pri pohľade na pečivo posiate úlomkami skla.

Daniel schmatol kameň, čo pristál na dlážke pekárne, zamával ním a vybehol von. „Dočerta, kto to hodil?“ Bol to kamenný klobúk zo sochy kráľa.

Nedaleko stará vdova poklačičky zbierala do košíka rozhádzané cibule a predavačka džemov chrlila nadávky pre rozbité poháre.

Traja muži obkročmo sedeli na Nicolinej obľúbenej soche kráľa na koni a búšili do nej kladivami. Najprv odrazili to, čo išlo najľahšie – uši koňa, kráľovu nohu a jeho dlhý meč. Povzbudzoval ich pri tom hlúčik ďalších chlapov, ktorí kamennými úlomkami triafali do sochy.

„Koňa nie!“ skríkla Nicole.

„Ticho! Poď sem, lebo ťa trafia!“ vyhrkla Nataša, stiahla ju za pult a zamotala do svojej sukne.

Uprostred toho chaosu však zástup čakajúci na králiky stále postupoval. Zablatení robotníci z poľa, vdovy s čiernymi šatkami na hlavách, bosé, vyzlabnuté deti s predčasne

dospelými chrastavými tvármi. Na námestí bol odrazu taký zmätok, že Nicole celkom stratila z očí Xaviera a jeho kamarátov.

Vtom zarachotil výstrel a jeho ozvena sa niesla námestím. Zástup čakajúcich stuhol, nejaké dieťa zakvíliło a mäsiar pustil králiku, ktorého držal v ruke. Traja muži zliezli zo sochy a nenápadne sklzli za obité slabiny koňa.

„Nikto ani hnúť!“

Gróf d'Etoges v ligotavom hodvábnom kabátcí bol späť, teraz však na čele čaty vojakov zo svojej súkromnej armády, ktorí sa rozostavili na námestí a zablokovali všetky východy. Niekoľkí z nich premohli tých troch chlapov, čo ničili kráľovu sochu, sotili ich na zem a nasadili im putá. Zo zástupu sa ozval nesúhlasný ryk.

Gróf v napudrovanej parochni s bielou tvárou vyzeral ako hrozivý duch a jeho chladný, nehybný výraz bol znepokojujúcejší než hnev davu. Gróf nekričal, no aj tak im jeho hlas hrmel nad hlavami.

„Títo vandali spáchali zločin a budú hniť vo väzení až do konca svojich dní,“ pokojne oznámil zúfalým okolostojacim ľuďom, ktorí dovtedy celkom nevinne čakali v rade pri stánku s králikmi. „Vy ostatní ste obvinení z pytliactva a budete prísne potrestaní.“

„Ušetríte ich, sú hladní,“ skríkol Daniel.

„Ticho, *milyj*,“ úpenlivo prosila svojho muža Nataša a tísila k sebe Nicole.

„Povedz, ako sa voláš, oplan!“ oboril sa naňho gróf a namieril pušku.

„Som Daniel. Tuto z *boulangerie*,“ odvetil pekár a ukázal na rozbitý výklad.

Za jeho chrptom sa otvorili veľké škrípajúce dvere katedrály a vyšiel z nich farár so zdvihnutou rukou.

„V mene Ježiša Krista, upokojte sa!“ zvolal.

Vtom ktosi z davu doňho hodil kamenné konské ucho, no ten trúfalec zmizol, skôr než niektorý z vojakov stihol zareagovať.

Nicole tuho zažmúrila oči a čakala, že udrie blesk, že chrličie na katedrále sa preberú k životu, že im z papúľ vyšľahnú pekelné plamene a oni všetci v nich zhoria za trest, že na farára hádzali kamene. Boh však neurobil vôbec nič. Farár tackavo zacúval dnu a zabuchol kostolné dvere. Zbabelec! Veď práve on to tu mal mať pod kontrolou.

Gróf mávol puškou smerom k Danielovi. „Hej, ty, povedz svojim kamošom, nech sa rozídu. Tie králiky sú ukradnuté.“

Daniel si založil ruky na hrudi. „Tí ľudia hladujú. A králiky sú už aj tak mŕtve a zhnijú. Vám budú nanič.“

„Daniel, pozor!“ skríkla Nicole, keď gróf namieril a vystrelil.

Pekár sa s rukami pritísnutými na hrud' zviezol na zem. Nataša sa rozbehla k nemu, čierne vlasy jej viali. Roztrhla mu košeľu a vykrikla. Ruky mala klzké od krvi.

Neumieraj, neumieraj, modlila sa Nicole schúlená za pultom.

Nataša zovrela manžela v náručí, zo sukne si odtrhla kus látky a pritísila mu ho na ranu, no aj tak jej krv presiakla pomedzi prsty. Stará vdova z Aÿ si zložila z hlavy šatku, že ju ponúkne na obviazanie rany, a meravo krívkala k nim.

„Ani hnúť!“ zreval gróf.

Vdova sa zháčila, črty tváre jej stuhli. Všetci zostali stát ako solné stĺpy.

Nataša bola sama. V tichu, ktoré náhle nastalo, kvílila ako zmyslov zbavená. Nicole sa vykradla spoza pultu a rozbehla sa k nej.

„*Bordel de merde*, povedal som stát!“ zrúkol na ňu gróf.

Popri uchu jej presvišťala guľka a dav znova zreval. Nicole sa vrhla Nataši okolo krku. Vzduch bol taký hustý a horúci,

že bolel každý dych. Daniel mal oči otvorené, ale tie už nič nevideli.

„Je mŕtvy?“ šepala Nicole.

Nataša neodvetila.

„Namierit!“ zavelil gróf.

Vojaci si opreli pušky o plecía a obrátili ich proti zhrozenému davu. Naozaj Boh ani teraz nezasiahne? Dvere katedrály zostali zatvorené.

Zdrvená Nataša s manželovou hlavou v lone pripomínala sochu piety – Matku Božiu s umučeným Ježišom. Nicole sa jej chúlila za chrbtom.

„Choď domov, maličká, a neobzeraj sa,“ pevným hlasom jej prikázala Nataša.

Nicole vstala, napravila si sukňu a pomaly kráčala ku grófovi. Ten ju mal stále na muške, a ako sa približovala, upravoval si mieridlá.

„Vy ste ho zabili,“ zasipela.

„Všetci sú to jedna čvarga zlodejská, dievčatko. Takto vyzera spravodlivosť.“

„Na toto nikdy nezabudnem,“ takmer šeptom odvetila Nicole, „a aj oni si to zapamätajú.“

Prešla okolo grófa, nespúšťajúc z neho oči. Patrila k nim, k Nataši a jej mŕtvemu manželovi, k robotníkom aj k tým ich kúskom ukradnutého mäsa. Na Rue de la Vache sa učupila za pumpu a sledovala, čo sa bude diať. Bude ich svedkyňou.

„Berte to ako varovanie,“ skríkol gróf. „Vráťte sa k práci. Beda, ak sa niekto z vás vzoprie zákonu, zomrie ako tento váš kamarát. Vojaci, odchod!“

Bezmocných, spútaných chlapov, ktorí ničili sochu kráľa, vojaci tlkli pažbami a strkali na voz. Čata sa pohla a gróf nasledoval vojakov v kočiari. Bolo počuť, ako kolesá drvia štrk.

Vdova z Aj přibehla k Nataši prvá. Prekrižovala sa nad Danielom a niečo jej šepala do ucha. Nataša prikývla a dovolila dvom mužom, aby odniesli Daniela do pekárne, no kráčala popri ňom a tísila si jeho ruku k lícu. Jeho telo, ktoré opustila duša, akoby oťaželo, vyzeral nemohúci, skrvavený a obnažený ako tie mŕtve králiky.

Muži si zložili čiapky, ženy sklonili hlavy a celý dav stál ako prikovaný v úctivom tichu, kým Daniel a jeho provizórný sprievod nevošli do pekárne. No len čo zašli, ľudia, ktorí predtým čakali v rade, preskočili debničky s povädnutými muškátmi a ako roj múch sa znova vrhli k stánku s králikmi.

Nicole, ktorá to celé sledovala z relatívneho bezpečia spoza pumpy, zazrela Xaviera, ako v kováčskej dielni schmatol smolnicu a podpálil balík slamy. Nenásytne plamene v zadušajúcej horúčave okamžite vzbĺkli. Dav sa vrhol k Moëtovmu obchodu s vínom, rozbil obloky a ukradnutým alkoholom polieval mohutnejúci oheň, hádzal doň prázdne fľaše, ktoré v ohni praskali a vybuchovali. Na sochu kráľa sa vrhla nová partia ničiteľov, tentoraz omnoho lepšie organizovaná, lebo mala veliteľa, ktorý vyrevúval povely až dovtedy, kým sa socha nezrútila na zem a nerozpadla sa na kusy.

„Zbohom, *mon grand*,“ šepala Nicole len tak pre seba. No bola to rozlúčka so zničeným koňom, nie s rozbitým kráľom, z jeho konca mala radosť. Aj gróf by si zaslúžil, aby ho takto zmasakrovali – *vive la révolution!*

Vyskočila a rozbehla sa cez ten chaos domov.

„Zabávala si sa, bohatá sopláňa, na utrpení toho chudáka?“ Jeden z Xavierových kamarátov jej skočil do cesty.

„Nie! Ten pekár bol môj kamarát.“

„Veď sme to videli. Gróf ušetril jednu zo svojich. Nevyfasovala si guľku do brucha. Si jedna z nich, bohatá, skaze-

ná malá *aristocrate*, ktorá by pre králiku zahlušila hocikoho z nás,“ vmietol jej medzi oči a strelil jej facku.

Nicole mu napľula do očí a vzala nohy na plecيا. Rútila sa skratkou, úzkou uličkou pomedzi domy, no za chrptom stále počula dupot jeho krokov. Zabočila do ulice Libergier a ďalej bežala po Rue du Cloître ku klášturu. Vyplašený kôň sa postavil na zadné a vypínal sa nad ňou. Zvrtla sa doľava, prebehla okolo vytlčených oblokov na striebrotepeckej dielni, vyhla sa matke, ktorá za sebou ťahala rumázgajúce batoľatá a vtom – bum! Do niekoho narazila. Zamastená vesta a špinavé nohavice siahajúce pod kolená. Z celej sily kopla.

„Au! *Putain*, nekop a nešermuj tými päťami!“ vyhrkol ktosi, schmatol ju a vliekol cez prah nejakých dvier. Mykala sa a škriabala ako mačka. Dvere sa s treskotom zaplesli. „To som ja, doriti!“

„Xavier!“

Nicole sa zviezla na zem a rozplakala sa.

„Daniel je mŕtvy.“

„Všetko som videl. Dúfam, že ten sviniar gróf sa bude škvariť v pekle. Pod' so mnou, aby si sa nezaplietla ešte do niečoho horšieho. Celé mesto akoby zošalelo vrátane teba. Mohli ťa zabiť,“ dodal s pýchou v hlase. „Poznám jedno dobré miesto. Tam ťa schovám.“

Vbehli do akejsi bočnej uličky, preliezli cez dieru v plote a ocitli sa na dvore plnom drevených sudov s vínom. Xavier odhodil nabok baly slamy a nadvihol padacie dvere vedúce do pivnice.

„*Vas-y*.“ Xavier mávol rukou k tmavým schodom. „Vlez tam a ani nemukni. Pohládám tvojho tatka a poviem mu, kde si.“ Strčil jej do ruky lampáš a varoval ju: „Najprv za sebou zasun' haspru a až potom ho zažni. A netvár sa ako posratá trasorítka, veď si mi vravela, že sa ničoho nebojíš. Zlez rovno dolu, vrátime sa po teba, keď sa to trochu upokojí.“

Xavier na ňu žmurkol, no aj na ňom bolo vidieť, že sa bojí. Nicole zaváhala. „A čo ty?“

„Ja nie som bohatá malá sopľaňa. Som jeden z nich a aspoň raz mám v niečom výhodu. Tak už lez a zavri za sebou tie posraté dvere, aby som odtiaľto mohol vypadnúť,“ súril ju.

Nicole sa ponorila do tmy, zatvorila za sebou padacie dvere a zasunula haspru. Dlane mala vlhké od potu, a keď sa nešikovne snažila zapáliť lampáš, cítila, ako jej krč zvierajú žalúdok. Plamienok síce vyskočil a osvetlil strmé schody vedúce do pivnice, no aj tak nedovidela celkom dolu. Bolo tam tma a ticho ako v hrobe. Nicole zadržala dych. Xavier ju nikdy nesklamal. Raz, keď sa snažila dokázať, že na jablňu vylezie vyššie než hociktorý chalan, tam hore uviazla a on jej pomohol zliezť. Alebo keď sa musela celé hodiny skrývať, lebo ju gazda nachytil, ako sa v ovocnom sade vozí v bričke ťahanej koňom. Aj vtedy Xavier dodržal slovo, vrátil sa a upozornil ju, že už je čistý vzduch.

Lampáš zdvihla vyššie a opatrne schádzala po kamenných schodoch. Dolu bola dlhá chodba. Čakala, uši nastražené, či začuje nejaké kroky. Nič, len pridusené ticho. Vošla do ďalšej chodby a znova zabočila hlbšie do labyrintu. Cítila sa čoraz bezpečnejšie. Bolo tam prekvapivo teplo a steny priam svietili bielobou. Dotkla sa ich. Boli vlhké ako špongia a viseli na nich lampáše. Nicole si odtrhla kus látky zo šiat, zrolovala ju a dva z nich zapálila.

Podzemný priestor zalialo svetlo a hneď zistila, že sa nachádza vo vínnej pivnici. Bolo tam krásne. Všade navôkol stáli rady úhľadne poukladaných fliaš, medzi nimi rovné cestičky a hore impozantné klenuté stropy. Vo svetle, ktoré prúdilo do podzemia cez vysoké komíny, sa vínové fľaše zeleno ligotali ako vody rieky Vesly. Po hrôze, čo sa odohrávala na uliciach, toto miesto pripomínalo rozprávkovú jaskyňu, v ktorej vládnu bezpečie, poriadok a alchymia.

Nicole si sadla na sud, zatvorila oči a náhle ju premohla vyčerpanosť. Až teraz si uvedomila, že sa stala svedkom neskutočnej hrôzy a nespravodlivosti. Daniel bol mŕtvy, zabil ho ako zviera. Pochopila, že patrí k robotníkom, čo stáli na námestí, že s nimi prežíva ich hnev, smútok aj zúfalstvo. Naplnula si do dlaní, ako to vídala u Xaviera, keď uzatváral nejakú stávkku. V tej chvíli na tom mieste a na pamiatku Daniela si slúbila, že bude pracovať, získa bohatstvo a moc a oboje využije na dobrú vec, na svoju vlastnú revolúciu.

DRUHÁ KAPITOLA

Po ôsmich rokoch, september 1797

Podľa republikánskeho kalendára:

Fruktidor, V. rok

Karmínové hrozno

Všetko sa zmenilo, a nezmenilo sa nič. Európa bola vo vojne a všade sa hovorilo o skvelom mladom generálovi Napoleoni Bonapartovi, ktorý s veľkým úspechom tiahol so svojimi plukmi proti Taliansku. Na vidieku v okolí Remeša bolo ťažké predstaviť si rabujúcu armádu, lebo okrem monsieur Moëta, ktorý sa chvastal, že ten slávny generál bol jeho spolužiakom, a vzrušených rozhovorov o novinkách v pekárni to všetko Nicole pripadalo priveľmi vzdialené. Gróf d’Eto-ges, ktorý zastrelil Daniela len kúsok od miesta, kde stála, bol už tiež mŕtvy – popravili ho gilotínou. Stačilo pomyslieť a Nicole sa prekrížovala. Xavier mal pravdu, gilotína bola príšerný vynález. Od toho dňa pred ôsmimi rokmi, keď sa začala revolúcia a ona sa schovávala vo vínnych pivniciach, veľa ľudí prišlo o život a mnohým ďalším sa život obrátil naruby.

Dni a mesiace mali odrazu iné, celkom nezrozumiteľné názvy. Republika hneď od začiatku svojho jestvovania zaviedla nový kalendár a všetko premenovala, aby zahladila stopy po rojalistických alebo náboženských súvislostiach. Už neexistovali mesiace október alebo november, namiesto nich sa používali latinské alebo celkom vymyslené názvy, ktoré vystihovali počasie v danom mesiaci: bru-